

ΗΡΘΕ Η ΩΡΑ ΝΑ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΤΟΥΝ ΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥΡΑΣ (του Πωλ Κρούγκμαν)

Η οικονομική και κοινωνική ανισότητα στις ΗΠΑ επέστρεψε στην ειδησεογραφία, χάρη κυρίως στο κίνημα «Καταλάβετε την Wall Street», αλλά και το ανεξάρτητο Γραφείο Προϋπολογισμού του αμερικανικού Κογκρέσου. Και ξέρετε τι σημαίνει αυτό: ήρθε η ώρα να επιστρατευτούν οι επαγγελματίες της θολούρας!

Οποιοσδήποτε έχει παρακολουθήσει το θέμα ξέρει τι εννοώ. Όποτε απειλείται να έρθουν στο επίκεντρο της προσοχής οι αυξανόμενες εισοδηματικές ανισότητες, μια αξιόπιστη ομάδα υπερασπιστών προσπαθούν να επαναφέρουν την θολούρα. Δεξαμενές σκέψης παρουσιάζουν εκθέσεις σύμφωνα με τις οποίες η ανισότητα στην πραγματικότητα δεν αυξάνεται ή και να αυξάνεται δεν έχει σημασία. Ειδικοί προσπαθούν να εξωραΐσουν το φαινόμενο, υποστηρίζοντας πως το χάσμα δεν εντοπίζεται στην πραγματικότητα ανάμεσα σε λίγους πλούσιους και σε όλους τους υπόλοιπους, αλλά μεταξύ των «εκπαιδευμένων» και των λιγότερο εκπαιδευμένων.

Πρέπει λοιπόν να ξέρετε ότι όλες αυτές οι αιτιάσεις δεν είναι παρά προσπάθειες να καλυφθεί η ωμή πραγματικότητα: πως έχουμε μια κοινωνία στην οποία τα χρήματα όλο και περισσότερο συγκεντρώνονται στα χέρια λιγοστών ανθρώπων, και στην οποία

αυτή η συγκέντρωση εισοδήματος και πλούτου απειλεί την ίδια την δημοκρατία.

Το Γραφείο Προϋπολογισμού παρουσίασε ορισμένες πτυχές αυτής της σκληρής πραγματικότητας σε πρόσφατη έκθεση του, που τεκμηριώνει την ύπαρξη οξύτατης μείωσης στο μερίδιο του συνολικού εισοδήματος που καταλήγει στην μεσαία και την χαμηλότερη τάξη της Αμερικής. Εξακολουθούμε να φανταζόμαστε τους εαυτούς μας ως μια χώρα της μεσαίας τάξης. Όμως αυτό είναι ένα όραμα που δεν έχει πολλή σχέση με την πραγματικότητα, από την στιγμή που το φτωχότερο 80% των νοικοκυριών λαμβάνει λιγότερο από το μισό εθνικό εισόδημα.

Αντιδρώντας στις αποκαλύψεις, οι συνήθεις ύποπτοι επιστράτευσαν μερικά οικεία επιχειρήματα: ότι τα στοιχεία είναι λανθασμένα (που δεν είναι), ότι οι πλούσιοι είναι μια τάξη η σύνθεση της οποίας αλλάζει συνέχεια (κάτι που δεν ισχύει), και πάει λέγοντας. Το δημοφιλέστερο επιχείρημα αυτή τη στιγμή μοιάζει πάντως να είναι πως μπορεί να μην είμαστε πια μια κοινωνία της μεσαίας τάξης, αλλά παραμένουμε μια κοινωνία της ανώτερης μεσαίας τάξης, στην οποία εξακολουθεί να ευημερεί μια ευρεία τάξη άρτια εκπαιδευμένων εργαζομένων, αυτών που διαθέτουν τις δεξιότητες για να είναι ανταγωνιστικοί στον σύγχρονο κόσμο.

Είναι μια ωραία ιστορία, και σίγουρα λιγότερο ενοχλητική από την εικόνα ενός έθνους όπου κυριαρχεί όλο και περισσότερο μια μικρή ομάδα πλουσίων. Αλλά είναι ψευδής.

Είναι αλήθεια ότι οι εργαζόμενοι με πτυχία κατά μέσο όρο τα πηγαίνουν καλύτερα από τους εργαζομένους χωρίς πανεπιστημιακή εκπαίδευση, και το χάσμα μεταξύ τους γενικώς μεγαλώνει. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι οι πανεπιστημιακής εκπαίδευσης Αμερικανοί έχουν ανοσία στο «πάγωμα» των εισοδημάτων και την αυξανόμενη εργασιακή ανασφάλεια. Οι αυξήσεις μισθών για τους περισσότερους πτυχιούχους εργαζομένους έχουν ουσιαστικά ξεχαστεί μετά το 2000, ενώ ακόμη και οι φορείς πολύ υψηλής εκπαίδευσης δεν μπορούν πλέον να θεωρούν εξασφαλισμένη την

πρόσβαση σε υψηλές αμοιβές και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη. Πιο συγκεκριμένα, σήμερα οι εργαζόμενοι που έχουν ένα πτυχίο πανεπιστημίου αλλά όχι και μεταπτυχιακούς τίτλους έχουν λιγότερες πιθανότητες να αποκτήσουν δουλειά με πλήρη ασφαλιστική κάλυψη, απ' ότι είχε ένας απόφοιτος γυμνασίου το 1979.

Ποιος λοιπόν καρπούται τα μεγαλύτερα οφέλη; Μια πολύ μικρή, πλούσια μειονότητα.

Η έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού μας λέει πως το σύνολο σχεδόν των χρημάτων που έχασε στην μοιρασιά το φτωχότερο 80% των νοικοκυριών καταλήγει στο πλουσιότερο 1% των Αμερικανών. Με άλλα λόγια οι διαδηλωτές που αυτοπαρουσιάζονται σαν αντιπρόσωποι των συμφερόντων του 99% έχουν κατά βάση δίκιο, ενώ οι επαίοντες που διαβεβαιώνουν πως η ανισότητα είναι ζήτημα εκπαίδευσης, και όχι κερδοφορίας μιας μικρής ελίτ, έχουν απόλυτο άδικο.

Τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα, αφού πρόσφατη έκθεση του Γραφείου δεν εξετάζει τι συμβαίνει μέσα στο πλουσιότερο 1%. Παλαιότερη έκθεση, του 2005, κατέληξε πως ακόμη και μεταξύ των υπερπλούσιων υπάρχει μεγάλη ανισότητα, αφού σχεδόν τα 2/3 του μεριδίου εισοδηματικής αύξησης που αναλογεί στο πλουσιότερο 1% καταλήγει στο 0,1% των υπέρ-πλούσιων – στο πλουσιότερο εν χιλιοστό των Αμερικανών, που είδαν τα πραγματικά τους έσοδα να αυξάνονται πάνω από 400% μεταξύ 1979 και 2005.

Ποιοι είναι αυτό το 0,1%; Είναι μήπως ηρωικοί επιχειρηματίες, που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας; Όχι, κατά κύριο λόγο πρόκειται για στελέχη μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων. Πρόσφατες έρευνες έδειξαν ότι περίπου το 60% του κορυφαίου 0,1% είτε είναι executives σε διάφορες εταιρείες, είτε βγάζουν τα χρήματά τους στον χρηματοπιστωτικό κλάδο, δηλαδή με την ευρεία έννοια στην Wall Street. Προσθέστε σε αυτούς τους δικηγόρους και όσους θησαυρίζουν από τις αγοραπωλησίες ακινήτων, και έχεις πάνω από το 70% αυτού του τυχερού ενός χιλιοστού.

Γιατί όμως έχει σημασία αυτή η αυξανόμενη συγκέντρωση εισοδήματος και πλούτου στα χέρια των ολίγων; Εν μέρει η απάντηση είναι πως η αυξανόμενη ανισότητα οδηγεί σε ένα κράτος όπου ο περισσότερες οικογένειες δεν καρπώνονται το μερίδιο της οικονομικής ανάπτυξης που τους αναλογεί. Άλλο σκέλος της απάντησης είναι πως, μόλις κατανοήσει κανείς πόσο πολύ πλουσιότεροι έχουν γίνει οι πλούσιοι, το επιχείρημα υπέρ της υψηλότερης φορολόγησης των εχόντων ως μέσο για τον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού γίνεται όλο και πιο επιτακτικό.

Η πραγματική απάντηση, όμως, είναι πως η υπερβολική συσσώρευση πλούτου είναι ασύμβατη με την αληθινή δημοκρατία. Μπορεί κανείς να αρνηθεί σοβαρά ότι το πολιτικό μας σύστημα έχει στρεβλωθεί από την επίδραση των υπέρ-πλουσίων, και ότι η στρέβλωση αυτή γίνεται όλο και χειρότερη, καθώς αυξάνεται ο πλούτος των ολίγων;

Ορισμένοι «σοφοί» προσπαθούν ακόμη να διαλύσουν τις ανησυχίες για την αυξανόμενη ανισότητα σαν κάτι ανόητο. Η αλήθεια είναι όμως πως αυτό που διακυβεύεται είναι η ίδια η φύση της κοινωνίας μας.

Πηγή: Το Βήμα